

CHARLES DICKENS - OLIVER TWIST

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

sociální román (próza, epika)

Literární směr:

vydáno r. 1838 – jedno z prvních autorových děl; jde o silně realistické dílo (realismus); viktoriánská éra

Slovní zásoba:

spisovný jazyk; občas hovorové výrazy; často nalezneme "profesní" mluvu (zlodějskou)

Stylistická charakteristika textu:

naturalistické prvky; propracované popisy

Vypravěč:

vypravěčem je sám autor – vnější nezávislý pozorovatel děje (-er forma)

Postavy:

OLIVER TWIST: hlavní hrdina; mladý sirotek a zloděj; FAGIN: Žid, vůdce zlodějské skupiny; PANÍ MAYLIEOVÁ: hodná stará paní; Oliverova teta; PAN BROWNLOW: dobromyslný starý pán; MONKS: Oliverův nevlastní bratr; usiluje o otcovo dědictví; PAN BUMBLE: zlý vedoucí sirotčince; aj.

Děj:

Oliver Twist poté, co mu umírá matka, tráví dětství v sirotčinci → když se vzepře místnímu vedoucímu, panu Bumbleovi, je vyhozen → ujímá se ho provozovatel pohřebního ústavu → Oliver odsud však brzy utíká → poté je členem skupiny mladých zlodějů → musí k soudu za krádež, kterou nespáchal → zachrání ho pan Brownlow → Oliver u něj přebývá, ale je unesen partou zlodějů, ke kterým patřil → při krádeži v domě Maylieových je postřelen, ale Maylieovi se ho ujímají → později zjišťuje, že měl velmi bohatého otce a že paní Maylieová je jeho tetou → nakonec ho adoptuje pan Brownlow → Oliver konečně žije v klidu

Kompozice:

dílo obsahuje 53 kapitol

Prostor:

děj se odehrává zejména v Londýně

Čas:

1. polovina 19. století

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

realistický popis dobové situace chudých vrstev

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

probíhají Napoleonské války – bitva u Trafalgaru a bitva u Slavkova (1805); probíhá Vídeňský kongres, který řeší dopady Napoleonských válek (1815); Britové zakazují otroctví (1834)

Kontext dalších druhů umění:

rokoko začíná navazovat na baroko → ARCHITEKTURA; HUDBA, apod.

Kontext literárního vývoje:

probíhá období realismu a romantismu ve viktoriánské éře

AUTOR

Život autora:

Charles Dickens (1812-1870) – anglický spisovatel, bývá řazen mezi nejlepší romanopisce 19. stol. → nar. do chudé rodiny úředníka → již od mládí musel pracovat → později byl písařem → od r. 1822 pracoval v listu Morning Chronicle → r. 1833 začal lit. tvořit (drobné povídky, atd.) → značná oblíbenost díky skvělému humoru → rozsáhlejší práce → r. 1836 vydal své drobnější práce knižně → objednávka na vytvoření Kroniky Pickwickova klubu (1. rozsáhlé dílo) → velký úspěch, svatba (později 10 dětí) → stal se skutečnou literární hvězdou → úspěšná turné po Anglii → v letech 1841 a 1867 navštívil USA (kde byl také velice známý) a také zde pořádal turné → návrat z dlouhé cesty po Americe → ztráta paměti → r. 1870 zemřel na mozkovou mrtvici; byl nejoblíbenějším autorem viktoriánského románu

Vlivy na dané dílo:

chudé dětství; znalost Londýna

Vlivy na jeho tvorbu:

život v Londýně (častá témata z londýnské spol.); zkušenosti z chudého dětství

Další autorova tvorba:

Dickens se proslavil zejména svými PRÓZAMI: Kronika Pickwickova klubu; Vánoční koleda; David Copperfield; Nadějně vyhlídky; aj.

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):

DRAMATIZACE: román byl převeden do divadelní podoby a je dodnes hrán po celém světě; FILM: dílo bylo i mnohokrát zfilmováno – Oliver Twist (film Velké Británie; 1948) – hrají: Alec Guinness, Robert Newton, aj.; Oliver! (muzikál VB; 1968) – 5 Oscarů; Oliver Twist (film VB/ČR/FRA/ITA; 2005) – režie: Roman Polanski

Jak dílo inspirovalo další vývoj literatury:

sám autor se tímto dílem inspiroval pro tvorbu svých dalších děl s podobnou tematikou

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

román je dnes vnímán jako nejznámější autorovo dílo

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

podobná díla, rozebírající problémy mladistvých, vytvořil např. Mark Twain (Dobrodružství Toma Sawyera, Dobrodružství Huckleberryho Finna - díla se však odehrávají v Americe a řeší jiná témata, jako např. rasismus, společenské rozdíly a předsudky)

román - prozaický epický žánr; delší rozsah a komplikovanější děj než povídka nebo novela; příběh zpravidla obsahuje více postav

realismus - umělecký směr zejména 2.poloviny 19.století; navazuje na romantismus; zachycuje pravdivou a věrnou skutečnost; centrem pozornosti jsou většinou průměrní lidé; PŘEDSTAVITELÉ: Lev N. Tolstoj, Honoré de Balzac, Émile Zola, Charles Dickens, Henrik Ibsen, Mark Twain, Jack London, Stendhal, Gustave Flaubert nebo Fjodor M. Dostojevskij

naturalismus - směr, který vznikl v 70.letech 19.stol.; CÍL: popis nezkreslené reality; ZNAKY: obecně převládá pesimismus; časté detailní popisy nepříjemných situací; PŘEDSTAVITELÉ: Émile Zola (tvůrce směru), Guy de Maupassant, Gustave Flaubert, u nás např. Vilém Mrštík

romantismus - v literatuře jde o směr, který se rozvíjel zejména v 1.pol. 19.stol.a pravděpodobně vznikl v Anglii; rozvíjela se zejména lyrická (nedějová) poezie, lyricko-epické žánry, ale také román, aj.; ZNAKY: konflikt mezi vnitřním a vnějším (reálným) světem; pocit vnitřní rozervanosti hlavního hrdiny, který se vzpírá společenským konvencím; PŘEDSTAVITELÉ: George Gordon Byron, Percy Bysshe Shelley, Mary Shelleyová, Walter Scott, sestry Brontëovy (Charlotte, Emily a Anne), Robert Louis Stevenson, Oscar Wilde, bratři Grimmové, Heinrich Heine, Victor Hugo, Stendhal, Alexandre Dumas starší, Alexander Sergejevič Puškin, Michail Jurjevič Lermontov, Nikolaj Vasiljevič Gogol, Karel Hynek Mácha, Božena Němcová, Karel Jaromír Erben, Hans Christian Andersen, aj.

viktoriánská éra - období vlády anglické královny Viktorie (1837-1901); mezi znaky období patří dlouhý mír a celková prosperita; v literatuře se prosazovali např. prozaici Charles Dickens a sestry Brontëovy (Charlotte, Emily a Anne) nebo dramatici George Bernard Shaw a Oscar Wilde